

לדבר על דברים מורכבים בכתה בעת משבר פוליטי

קהילת בצלאל הינה מערכת אקולוגית מגוונת המורכבת מאנשים מכל הקשת הפוליטית, החברתית, המגדרית והדתית, השואפים לקיים מרחב יצירה ומחשבה בטוח ופתוח לכל השותפים בה. כדי להצליח בכך, עלינו לסלול נתיבים שיאפשרו לנו להמשיך וליצור במרחב חופשי, בטוח ומכבד. תקופות וארועים כמו אלו הפוקדים אותנו בימים אלו, מאתגרים אותנו ואת נסיונינו המקצועי בהוראה, ומאלצים אותנו להתמודד עם מורכבויות רבות. בימים אלה חשוב להיזכר שבצלאל יכולה להציע אלטרנטיבה לאלימות וליאוש סביב.

לפניכם מספר כלים שיכולים לסייע במפגש עם כיתה טעונה. אין כלי נכון ולא נכון, קראו ובחרו את הכלים המתאימים לכם.

היערכות לקראת שיחה בכתה בעת משבר

- לפני הכניסה לשיעור** - כדאי לנסות להבין באיזה מצב אני נמצאת? מה אני מרגישה? האם אני חוששת להכנס לכיתה? האם אני מרגישה שאני יכולה להנחות שיחה מורכבת?
- עם הכניסה לשיעור** - מומלץ לנסות להבין באיזה מצב נמצאת הכיתה. האם יש מחנות? האם יש נפגעים ובאיזה רמה? האם יש רצון לדבר? האם יש רצון ותשוקה לחזור אחורה ולהמשיך עסקים כרגיל? האם יש כוח להרצאה ושיחה או צורך דחוף לעשייה (מייקינג/קראפט)? האם כולם נוכחים? האם ההיעדרות קשורה בסיטואציה?
- בכיתה** - אם אתם מזהים את שבכתה יש צורך ו/או רצון לקיים שיחה או פעילות על המצב, לפניכם כמה מתודות מובנות לקיום שיחה בקבוצה על נושאים קונפליקטואלים, באופן שיכול לפתוח ערוצי הקשבה, לפרק מתיחויות ולסלול נתיבים עתידיים לקהילה הטרואגית וסובלנית. חשוב להדגיש שאלה אפשרויות שונות לבחירתכם ולפי נטיית לבכם.
- תחילת השיחה** - את השיחה הכתתית כדאי לפתוח במסגור של הסיטואציה, בהתייחסות לתחושות שלכם, ולמוקשים שעשויים להתעורר מעצם קיומה של שיחה. לצורך כך אפשר להתייחס לנקודות הבאות:
 - **התמקמות:** מה עמדת בצלאל, מה אומר החוק, איך ואיפה זה פוגש את סביבת הלמידה של אמנות ועיצוב?
 - **חוזה מקדים:** מה מטרת השיחה ומהם התנאים לקיומה וניהולה:
 - אני נכנסת לשיחה בלב פתוח ובכוונה טובה
 - אני נכנסת לשיחה ללא תנאי שתהיה הסכמה בינינו.
 - אני מתחייבת שמרחב השיחה יהיה מרחב בטוח לכל המשתתפים בו.
 - אני נכנסת לשיחה מוכנה לשמוע ולא רק להשמיע.
 - אני מעוניינת להציג ולהשמיע את דעתי בפני משתתפי השיחה ולא מצפה לשכנע שעמדתי היא הדעה הלגיטימית היחידה.
 - אני מכיר בזכותם של כל אחת ואחד בשיחה לדעה ונראטיב שונה משלי: במקום היסטוריה-היסטוריות, במקום נרטיב/נרטיבים, במקום זהות-זהויות, במקום משאלה-משאלות.
 - אני נכנסת לשיחה מבדילה בין מילים למעשים.

- אני נכנסת לשיחה בהבנה שיתכן ואשמע דעות שונות מערכי ורגשותי.
 - אני נכנסת לשיחה מבדילה בין אי נוחות מדעות השונות מעמדוטי - לאיום ממשי על בטחוני.
 - אני נכנס לשיחה מתוך הבנה שדעותי אינן מבטלות משתתפים אחרים בשיחה וגם אם אשמע דברים השונים מדעותי הם אינם מבטלים אותי.
- **אוצר מילים:** בלבול, אמביוולנטיות, ספק, מבוכה, פגיעה, עלבון, איום, כעס, אי נחת, אי הסכמה, חוסר אמון, חוסר ביטחון, הכרה, הנחקה, תמיכה, עזרה, מתח, קונפליקט, מאבק, התנגדות, עימות, סובלנות*, אמפתיה, חמלה, הזדהות, קבלה...

מתודות שונות לשיחה מובנית בכתה בעת משבר

1. שיחה בה הסטודנטים יות מביעים את רגשותיהם.ן ודעותיהם.ן בנושא קונפליקטואלי:

כללי ניהול השיחה:

- כולם מסכימים על התנאים: בלב פתוח ובכוונה טובה!
- זמן השיחה מוגדר מראש ומוגבל (מומלץ לא יותר משעה וחצי)
- מספר המשתתפים עד 25
- לא חייבים לדבר
- חייבים להקשיב
- לשיחה יש מנחה המנהל, מנווט ומסכם את השיחה
- סדר הדוברים נקבע מראש
- לכל הדוברים זמן קצוב ושווה להשמיע את דבריהם
- בשיחה לא מרימים את הקול, לא מתפרצים, לא נכנסים לדברי אחרים ולא מדברים בשמם.
- מומלץ לא לקיים שיחה מעל 1.5 שעה. בין השיחה להמשך לימודים רגיל מומלץ לקיים הפסקה

2. שיחה בה הסטודנטים יות מביעים את רגשותיהם.ן ודעותיהם.ן וחושבים יחד על פתרונות

אפשריים:

- 3 סבבים של שיחה מעגלית בסדר דוברים קבוע
- כל סבב מוגבל בזמן 15-20 דקות.
- עד 12 סטודנטים יות סביב שולחן
- לכל שולחן מנחה המנהל את הסבבים ואת הזמן

סבב 1: המנחה מציג שאלה או תמה לתגובה (לדוגמה - "מה דעתכם על המצב?")
כל אחד.ת מהדוברים מתיחס לשאלת המנחה, במסגרת הזמן הקצוב. לא מתיחסים או מגיבים לדברי האחרים. בסיום הסבב, לאחר שכל המשתתפים הגיבו לשאלה, המנחה מסכם את ששמע - אילו מגמות זיהה, מה האוירה, הסמטימנט, היכן מתרכז המתח, היכן נקודות הכאב וכד'.

סבב 2: כל אחד.ת מהדוברים מתיחס בתורו בלבד ובמסגרת הזמן הקצוב לו.ה לדברים שעלו בסבב הראשון. בסיום הסבב המנחה שוב מסכם.

סבב 3: בהתאם לשני הסבבים שהיו, המנחה בוחר (אולי מתייעץ עם המשתתפים) לקיים סבב נוסף של תגובות, או לקיים סבב שלישי שמוקדש לשאלה חדשה שהיא נגזרת ממה שעלה בשני הסבבים הקודמים (לדוגמה – מה לדעתכם אפשר לעשות? מה למדתם מהשיחה? מה תרצו לומר ל... ועוד). המטרה של הסבב האחרון לייצר קלוז'ר לשיחה ואולי להתחיל לחשוב קדימה על פתרונות. בסיום הסבב המנחה מסכם וסוגר את השיחה, באמצעות יצירת נראטיב של השיחה. התיחסות לנקודת המוצא, לשלושת השלבים ולסיום.

3. עיבוד רגשות והתנסחות באמצעות פעולת הכתיבה:

- מגדירים לוחות זמנים מראש כמה זמן יש לכתיבה, כמה זמן משאירים לסבב עצמו.
1. את המפגש מתחילים בחוזה קצר:
 - מטרת הסבב אינה התדיינות בדברים אלא הקשבה.
 - יכול להיות שנשמע דברים שיסתרו את דעותינו ויפגעו בערכינו.
 - מטרת הסבב להציף עמדות שונות ומגוונות באופן בריא ומכבד!
 - המטרה אינה לפגוע או להפגע להיות צודקים או להוכיח שמישהו אחר טועה.
 2. כל אחד/ת מקבל/ת דף וכלי כתיבה ומתחילים בפעולת כתיבה אוטומטית – ההנחיה: כתבו את כל אשר על לבכם, כל מה שעולה לראש, זוהי סביבה שאינה שיפוטית ואתם לא נבחנים פה על איכות הכתיבה. 10-15 דק'.
 3. עם סיום שלב הכתיבה הלא מבוקרת, עברו על הטקסט והדגישו כמה משפטי מפתח המשקפים את עמדתכם בצורה מהותית.
 4. סבב הקראה: כל אחד/ת בתורה מקריא/ה פסקה (כמה משפטים) אותה מבקשת לשתף.

4. פעולה התנסותית וחוויתית עקיפה:

פעולה התנסותית מעשית במצבים בהם קשה לדבר. מרחב עבודה ויצירה שיש לו תפקיד מנחם, משחרר, מאוורר ומרכך כמו צפיה ושיחה על סרט, התבוננות ביצירת אמנות, תרגיל יצירתי שאינו חלק מהתוכנית הרשמית של הקורס. פעילו מסוג זה נותנת מקום לעיסוק עקיף ברגשות ומחשבות שקשורות לסיטואציה האקטואלית ולמצב הפוליטי והרגשי שבא בעקבותיו. עיסוק ביצירה שאינו קשור ישירות למצב – משחרר מהקושי לקיים שיחה גלויה, אך מאפשר הכרה במתח, הנכחה של קושי ובסופו של דבר יכול להוביל לפירוק מתחים.